fe 6 60–80 cm gylyje aptiktos 3 stipriai korodavusios monetos ir tame pačiame gylyje – keli pavieniai žmogaus kaulai. Nuo 1,45–1,5 m gylio (H_{abs} 146,92–147,10 m) fiksuotas 3 sluoksnių masyvių akmenų grindinys (2 pav.) su nežymiu nuolydžiu P kryptimi. Grindinys datuojamas maždaug XVII a. Tiksliam jo datavimui trūksta duomenų, nes prie jo esančiuose sluoksniuose nebuvo radinių. Giliau buvo šviesiai pilkas smėlingas gruntas su smulkiomis statybinėmis griuvenomis be radinių. Įžemis (geltonas smėlis) pasiektas 2,2–2,3 m gylyje (H_{abs} 146,40–146,70 m).

Tirtuose šurfuose aptikta XVII–XX a. radinių: 10 plokštinių glazūruotų koklių fragmentų; čerpės fragmentas; 102 buitinės keramikos šukės; geležinė bato kulno pasagėlė; žalvarinis pakabinamas stačiatikių kryželis; 4 sagos iš spalvoto metalo; baldo spynos apkaustas ir antpirštis iš vario lydinio; 2 švininės muškietos kulkos; 10 monetų.

The field evaluation at Liepkalnio St. 3

In 2014, a field evaluation (six 1.5 x 1 m test pits, a total of 9 m^2) was conducted in the 0.2554 ha plot with 20th-century structures at Liepkalnio St. 3, Vilnius. The 2.2–2.5 m thick fill cultural layer recorded in the test pits contained 17th–20th-century finds: 10 fragments of glazed panel stove tiles (*Blattkacheln*); a roof tile fragment; 102 sherds of household pottery (Fig. 1); an iron heel plate; a hangable bronze Orthodox cross; 4 non-ferrous buttons; a copper alloy furniture lock escutcheon, a copper alloy thimble; 2 lead musket balls; and 10 coins.

Two stone pavings were recorded (Fig. 52). The first is the former 20th-century courtyard surface at a depth of 45–50 cm. The second, at a depth of 1.45–1.50 m, is paving made from massive stones that can be dated to the 17th century, but its precise dating was hindered by the lack of data as there were no finds in the layers near it.

Tauras Poška

Arklių gatvė 14

2014 m. vykdyti žvalgomieji tyrimai ir žvalgymai Arklių g. 14, Vilniuje. Šių tyrimų tikslas buvo nustatyti kultūrinio sluoksnio storį, pobūdį, datavimą ir tolesnių žemės darbų sąlygas. Jų metu iškasti 5 šurfai, kuriais ištirtas 23 m^2 plotas. Šurfai kasti planuojamų tiesti inžinerinių komunikacijų – šiluminės trasos, lietaus nuotekynės vietose. Žvalgymai atlikti tiestų inžinerinių komunikacijų (lietaus nuotekynės, šiluminės trasos, komunikacijų įvadų) vietose 96 m^2 plote (1 pav.).

Tyrinėtas sklypas yra dabartinių Arklių ir Pasažo gatvių sankirtoje. Dabartinė Pasažo gatvė atsirado XX a. pradžioje perstačius buvusius svečių namus (dabartinis Lietuvos nacionalinės filharmonijos pastatas, Aušros Vartų g. 5). XVII a. pradžioje šioje vietoje, P pusėje nuo buvusių svečių namų, ėjo bevardis skersgatvis, skyręs juos nuo gyvenamųjų namų ir Bazilijonų vienuolyno. Dabartinė Pasažo gatvė V dalimi įsiliejo į buvusį skersgatvį, todėl Arklių g. 14 sklypas kaip buvo, taip ir liko kampinis. Istoriniuose šaltiniuose XVII a. pradžioje tyrinėto sklypo teritorijoje minimi du atskiri namai (1639 m.), priklausę Bazilijonų vienuolynui, kurie sudegė 1748 ir 1749 m. gaisrų metu. XIX a. pradžioje sklypas rekonstruotas ir 1808 m. Vilniaus miesto plane matomas vaizdas atitinka dabartinį sklypo išplanavimą (Dambrauskaitė T., Gyv. namas Arklių 14. Istoriniai tyrimai. *Vilniaus apskrities archyvas*, f. 1019, ap. 11, b. 5030).

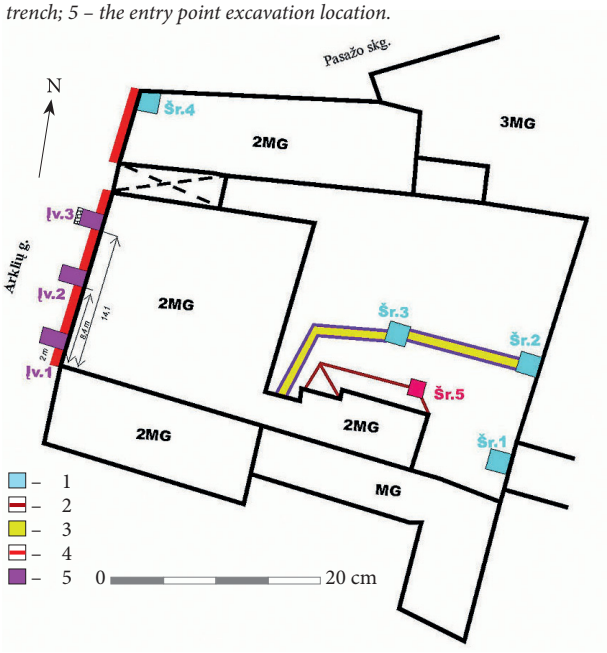
Pačiame Arklių g. 14 sklype iki 2014 m. archeologiniai tyrimai nevykdyti. 1989 m. tiesiant požeminius inžinerinius tinklus Lietuvos nacionalinės filharmonijos teritorijoje, buvo atliekama archeologinė priežiūra (Misiukaitė D., Nacionalinės filharmonijos teritorija. Archeologinė priežiūra, V., 1990. *LIIR,* f. 1, b. 1667). Vienoje iškasoje valant rūsį prie filharmonijos pastato V sienos aptikta gotikinio pastato ir arkinio praėjimo liekanų. Kasant tranšėją nuotekų kolektoriui Pasažo ir Arklių gatvių kampe atkasta rūsio patalpa, dalis kurios yra po filharmonijos pastatu, taip pat kito gotikinio pastato fragmentas. Tai ankstesnio šios kvartalo dalies užstatymo liekanos. 1998 m. Lietuvos nacionalinės filharmonijos teritorijoje, būsimo scenos rekvizitų sandėlio vietoje buvo atlikti žvalgomieji tyrimai, ištirti 2 šurfai (7 m^2 plotas) (Luchtanienė D., Žvalgomieji archeologiniai tyrimai Vilniuje, Aušros Vartų g. 5 1998 metais. Ataskaita, V., 1999, *LIIR,* f. 1, b. 3235). Tirtas XVI–XX a. datuotas kultūrinis sluoksnis, kurio storis viršija 3,1 m. 1,6–2,1 m gylyje fiksuotas XVI a. datuojamas kultūrinis sluoksnis.

Šurfai 1–2 iškasti Arklių g. 14 vidinio kiemo PR dalyje, buvusio priestato vietoje, prie Arklių g. 14 PV korpuso V sienos (korpusas yra dabartinės Lietuvos nacionalinės filharmonijos teritorijoje). ***Šurfo 1*** vietoje fiksuotas 1,6 m storio kultūrinis sluoksnis, kurio horizontai iki nejudinto sluoksnio gylio suardyti XX a. tiesiant inžinerines komunikacijas. Suardytame sluoksnyje surasta XVII–XX a. pradžios indų, koklių šukių, varinis šaukštelio fragmentas, XVIII a. pradžios pypkės fragmentas (2 pav.). Šurfo 1 R sienelėje fiksuoti Arklių g. 14 PV korpuso V sienos pamatai. 70 cm gylyje atkastas 35 cm pločio pamato praplatėjimas, pamatų apačia rasta 1,7 m gylyje. Mūras pagal plytų dydžius ir kalkių skiedinį datuojamas XVII a. I puse.

Šurfo 2 vietoje iki 70–80 cm gylio fiksuotas piltinis griuvenų su XX a. buitinėmis šiukšlėmis sluoksnis (buvusio priestato vieta). Giliau prasidėjo pilkos žemės su griuvenomis – XIX a. pabaigos – XX a. pradžios plytų nuolaužomis ir kalkių skiedinio gabalais sluoksnis. Jame surasta XVII a. datuojamų buitinės keramikos, plokštinių koklių šukių, XVI a. pabaigos puodyninio koklio fragmentas. 1,1 m gylyje atkastas plytų mūro, rišto kalkių skiediniu, fragmentas. Fiksuoto fragmento plotis 70 cm, jis mūrytas iš pusplyčių, dalis kurių su braukomis. Pagal mūro ir sluoksnio pobūdį aptiktas fragmentas datuotinas XVIII a. pabaiga – XIX a. pradžia. 50 cm į V nuo surasto mūro fragmento 1,9–2 m gylyje atkastos buvusių pamatų, mūrytų iš ak-

1 pav. Situacijos planas: 1 – šurfų vietos; 2 – žvalgymai lietaus nuotekynės vietoje; 3 – šiluminė trasa; 4 – pamatų sanavimo tranšėja; 5 – įvadų kasimo vieta. T. Poškos brėž.

Fig. 1. Situation plan: 1 – test pit locations during the evaluation; 2 – monitoring at the storm drain site; 3 – the heating line route; 4 – the foundation renovation trench; 5 – the entry point excavation location.

2 pav. Šurfe 1 surastos pypkės fragmentas. A. Venckūno nuotr.

Fig. 2. The pipe fragment found in test pit 1.

menų, rištų kalkių skiediniu, liekanos. Pamatai greičiausiai suardyti XVIII a. pabaigoje – XIX a. pradžioje statant sieną. Surasto fragmento datavimas nenustatytas. Kadangi pagal numatytų žemės darbų projektą šioje vietoje aptikti mūrų fragmentai netrukdė planuotiems žemės kasimo darbams, mūrai palikti neardyti, šurfo 2 vietoje giliau nekasta.

Šurfas 3 iškastas centrinėje Arklių g. 14 vidinio kiemo dalyje, planuojamos kasti šiluminės trasos vietoje. Paviršiuje fiksuotas akmenų grindinys, datuotas XX a. viduriu, kurį nuėmus prasidėjo tamsiai pilkos žemės sluoksnis su XX a. pabaigos statybinėmis griuvenomis. Nuo 40 cm gylio *šurfo 2* PR pusėje fiksuota XX a. perkasimo riba. Tolesnių tyrimų metu nustatyta, kad perkasimas užpildytas tamsiai pilkos žemės sluoksniu su XX a. statybinėmis griuvenomis. Šioje šurfo dalyje iškasus iki 2,8 m gylio, nesuardytas sluoksnis nepasiektas. Šurfo 3 Š dalyje iki 1,4–1,6 m gylio fiksuotas XX a. suardytos struktūros sluoksnis. Giliau buvo juodos žemės su smulkiomis plytų nuolaužomis ir pilkos purios žemės sluoksniai, kuriuose surasta XVII–XVIII a. buitinės keramikos šukių. 2,8 m gylyje atidengtas nejudintas smėlio sluoksnis – įžemis.

Šurfas 4 kastas Arklių g. 14 Š korpuso rūsyje. Šurfo vietoje iki 1,1 m gylio buvo tamsiai pilkos žemės sluoksnis, kuriame aptikta XVI a. pabaigos – XVII a. buitinės keramikos šukių, vienas plokštinio koklio, dengto žalia glazūra ir lygia plokšte, bei stiklinio butelio fragmentai.

Žvalgomųjų archeologinių tyrimų Arklių g. 14 metu nustatyta, kad kultūrinis sluoksnis vidiniame Arklių g. 14 sklypo kieme yra iki 2,8 m storio (šurfai 1–3). Viršutiniai kultūrinio sluoksnio horizontai iki 1,5–2,8 m gylio suardyti XX a. II pusėje tiesiant inžinerines komunikacijas. 1,6 m gylyje (šurfas 3) fiksuotas 60 cm storio XVIII a. pradžios kultūrinio sluoksnio horizontas. 2,2 m gylyje (šurfai 2–3) aptiktas 50–60 cm storio XVII a. vidurio – II pusės horizontas (šurfas 3). Kadangi tolesni žemės darbai buvo planuojami iki 1,5 m gylio, toliau Arklių g. 14 pastato vidiniame kieme vykdyti žvalgymai.

Prieš pradedant archeologinius žvalgymus Arklių g. 14 vidinio kiemo PR pusėje įrenginėto vandens surinkimo šulinio vietoje, iškastas ***šurfas 5***. Nustatyta, kad viršutiniai sluoksniai šurfo 5 vietoje iki 1,6–1,8 m gylio suardyti XX a. vykdytų žemės kasimo darbų metu. Šurfo P pusėje iki 2,2 m gylio fiksuotas 60–70 cm XX a. perkasimas. Šioje šurfo dalyje archeologinių radinių nesurasta. 2,1 m gylyje atkastas keraminis vandentiekio vamzdis, orientuotas R–V kryptimi. Šurfo 5 Š dalyje iki 1,6–1,8 m gylio tęsėsi tamsiai pilkos žemės su XX a. pradžios plytų nuolaužomis ir XIX a. pabaigos – XX a. pradžios stiklinių ir keraminių indų fragmentais sluoksnis. Giliau fiksuotas pilkos žemės su degėsių, molio ir pelenų tarpsluoksniais sluoksnis, kuris kastas iki projektinio gylio – 2,2 m. Jame surasta XVI–XVIII a. pradžios buitinės keramikos šukių, XVII a. vidurio – II pusės plokštinių koklių fragmentų. Šurfo 5 vietoje pasiekus projektinį gylį darbai sustabdyti, įžemis šurfo vietoje nepasiektas.

Tolesnių darbų metu Arklių g. 14 vidinio kiemo P dalyje kasta tranšėja lietaus nuotekoms. Bendras tranšėjos ilgis 19 m, plotis 1 m, gylis 1,3–1,5 m. Tranšėja kasta nuo šurfo 5 iki esamo šulinio kiemo PV dalyje, 1,7 m į Š nuo Arklių g. 14 pastato P korpuso Š sienos. Ji kasta XX a. II pusėje nutiesto keraminio vandentiekio vamz-

džio vietoje, orientuota R–V kryptimi. Iki projektinio gylio (1,3–1,5 m) tranšėjoje fiksuotas suardytas pilkos žemės sluoksnis su XX a. statybinėmis griuvenomis. Trasos R dalyje nejudintas sluoksnis (prie šurfo 5*)* nepasiektas, V dalyje įžemis – smėlis – pasiektas 1,2 m gylyje nuo dabartinio paviršiaus.

Tolesniame darbų etape vidiniame Arklių g. 14 kieme vykdyti žvalgymai kastų šiluminės ir lietaus nuotekų trasų vietose. Visame žvalgytame plote iki projektinio gylio fiksuotas XX a. II pusėje suformuotas kultūrinio sluoksnio horizontas. Tai tamsiai pilkos žemės su smėlio tarpsluoksniais ir gausiomis XX a. statybinėmis šiukšlėmis sluoksnis, kuriame archeologinių radinių neaptikta.

Paskutiniame darbų etape žvalgymai vykdyti 3 komunikacijų įvadų į trasas, esančias Arklių gatvėje, V pastato pusėje ir pamatų sanavimo tranšėjos vietose. Čia fiksuotas XX a. II pusėje suformuotas kultūrinio sluoksnio horizontas. Įvado 3 vietoje, V sienelėje 1,6 m gylyje nuo dabartinio Arklių gatvės paviršiaus (H_{abs} 119,12 m) atkastas plytų mūro fragmentas, orientuotas PR–ŠV kryptimi. Fragmento storis 40–50 cm, plotis nenustatytas, nes mūro V dalis buvo po dabartine Arklių gatve. Mūryta iš 38x 14–15x7 cm dydžio plytų, rištų rupiu kalkių skiediniu. Viršutinė mūro dalis nuardyta XX a. II pusėje. Pagal mūro pobūdį surastas fragmentas datuotinas XVII a. I puse.

Arklių St. 14

In 2014, a field evaluation and survey were conducted at Arklių St. 14, Vilnius (Fig. 1). The purpose of the evaluation was to determine both the thickness, nature, and dating of the cultural layer and the conditions for any further earthwork. During it, 5 test pits were excavated and monitoring conducted at the sites of the planned utility-heating line route and the storm drain. No investigation had been conducted on the plot at Arklių St. 14 prior to 2014. Field evaluations and surveys were conducted on the adjacent plot (Aušros Vartų St. 5) in 1989 and 1998 where a 3.1 m thick cultural layer was recorded, a 16th-century cultural layer horizon was distinguished, and fragments of masonry walls from the first half of the 16th century and some finds (Fig. 2) were found.

During the field evaluation at Arklių St. 14, it was determined that the cultural layer in the inner courtyard is up to 2.8 m thick *(*test pits 1–3, 5). The upper cultural layer horizons down to a depth of 1.5–2.8 m were destroyed in the second half of the 20th century in laying utility lines. A 60 cm thick, early 18th-century cultural layer horizon was recorded to a depth of 1.6 m (test pits 3, 5) and a 50–60 cm thick, mid – second half of the 17th century horizon was recorded at a depth of 2.2 m (test pits 2–3). A fragment of a late 16th – early 17th-century cultural layer horizon was recorded in the basement in the NW wing of the building at Arklių St. 14.

During the survey in the inner courtyard at Arklių St. 14, trenches were dug down to the project depth of 1.5 m at the planned utility line sites (storm drain, heating line) but only a layer created during earthwork in the second half of the 20th century was recorded. No undisturbed cultural layer horizon was reached. A layer formed during the second half of the 20th century was also recorded during the survey on the W side of the building at Arklių St. 14. A masonry wall fragment dating to the first half of the 17th century was discovered at the site of entry point 3.